

สตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW)

คืออะไร?

- CEDAW ย่อมาจาก “อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ”
- ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528
- CEDAW ให้คำจำกัดความของ “การเลือกปฏิบัติต่อสตรี” และกำหนดแนวทางระดับชาติเพื่อยุติการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

CEDAW นิยามว่า “การเลือกปฏิบัติต่อสตรี” หมายถึง “การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการจำกัดใด ๆ เพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งมีผลหรือความมุ่งหมายที่จะทำลาย หรือทำให้เสื่อมเสียการยอมรับ การได้โอกาส หรือการใช้สิทธิ โดยสตรี โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพด้านการสมรส บนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรีของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมือง หรือด้านอื่น ๆ”

ทำไมอนุสัญญานี้ถึงสำคัญ?

- กำหนดให้รัฐบาลต้องประกันว่าสตรีจะมีสิทธิในการเข้าถึงและมีโอกาสเท่าเทียมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางสาธารณะ รวมถึงในด้านการศึกษา สุขภาพ และการจ้างงาน อีกทั้งมุ่งเป้าไปที่แนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมและประเพณีที่กำหนดบทบาททางเพศ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- รัฐจะต้องส่งรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติตามอนุสัญญาตามรอบ (periodic report) ต่อคณะกรรมการ CEDAW (Committee on the Elimination Against Women and Girls) ซึ่งเป็นคณะผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิสตรีจำนวน 23 ท่าน

รายงานตามรอบฉบับล่าสุดของประเทศไทยได้รับการพิจารณาเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2568

หลังจากนั้น ข้อสังเกตเชิงสรุป (concluding observations) ที่จัดทำโดยคณะกรรมการ CEDAW ซึ่งระบุถึงพัฒนาการเชิงบวกและประเด็นที่รัฐบาลไทยจำเป็นต้องดำเนินการเพิ่มเติม ได้รับการเผยแพร่เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2568

อ่านเพิ่มเติมได้ที่

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

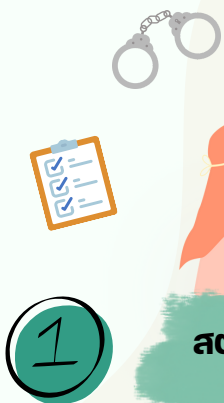

ข้อสังเกตเชิงสรุปข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ CEDAW ต่อประเทศไทย โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

- การปฏิรูปกฎหมายและรัฐธรรมนูญ
- การเข้าถึงความยุติธรรมของสตรี
- การเหมารวมสภาวะทางเพศสภาพและแนวปฏิบัติที่เป็นอันตราย
- ความรุนแรงบนฐานของเพศสภาพ
- การค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี
 - การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียม
 - สัญชาติและบุคคลไร้รัฐ
 - การจ้างงานและการเสริมสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ
 - สตรีในพื้นที่ชนบทและผู้ที่เผชิญกับการเลือกปฏิบัติหลากหลายรูปแบบ
 - การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ข้อเสนอแนะหลายข้อของคณะกรรมการ CEDAW มุ่งเน้นไปที่สตรีและเด็กผู้หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1 สตรี สันติภาพ และความมั่นคง

2 นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง

! ข้อกังวล

- สตรีและเด็กหญิงเผชิญการถูกสังหาร ได้รับบาดเจ็บ สูญเสียสมาชิกในครอบครัว มีภาระหน้าที่ด้านการดูแลครอบครัวที่เพิ่มขึ้น รวมถึงถูกคุมขังตามอำเภอใจ
- แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยสตรี สันติภาพ และความมั่นคง (NAP) ยังไม่ได้ถูกประกาศใช้
- มีสตรีเป็นส่วนน้อยในกระบวนการเจรจา สันติภาพและในสภาที่ปรึกษาด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สปต.)

☰ ข้อเสนอแนะ

- ยุติการจับกุมและซักถามโดยพลการ รวมถึงประกันการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ
- ให้รับรองและบังคับใช้แผน NAP
- รับรองการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและมีความหมายของสตรีในกระบวนการสันติภาพและในสปต.

! ข้อกังวล

- ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการเหยื่อของการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม การทรมาน การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ เผชิญกับการถูกคุกคาม
- ข้อจำกัดด้านภาษาเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

☰ ข้อเสนอแนะ

- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในการทำงานอย่างอิสระ
- สืบสวนและดำเนินคดีต่อการกระทำใด ๆ ที่เป็นการคุกคาม การใช้ความรุนแรง และการข่มขู่ (ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์)
- ประกันการเข้าถึงความยุติธรรมและความช่วยเหลือทางกฎหมายในภาษาท้องถิ่น

4

สุขภาพและแนวปฏิบัติที่เป็นอันตราย

3

การศึกษา

ข้อกังวล

- ความปลอดภัยและการเข้าถึงการศึกษาของเด็กผู้หญิงที่เป็นไปอย่างจำกัด

ข้อเสนอแนะ

- เสริมสร้างมาตรการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
- บูรณาการการศึกษาเรื่องสันติภาพในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน

ข้อกังวล

- อัตราการเสียชีวิตของมารดาและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่สูง
- การดูแลสุขภาพหลังคลอดและสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ยังมีข้อจำกัด
- ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นสตรี
- ความบอบช้ำทางจิตใจอย่างแพร่หลายจากสถานการณ์ความรุนแรง
- การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการขลิบอวัยวะเพศสตรี (FGM)

ข้อเสนอแนะ

- เพิ่มทรัพยากรด้านต่าง ๆ สำหรับบริการด้านสาธารณสุข
- จัดให้มีการให้ความรู้ด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม
- ให้การสนับสนุนสตรีที่ได้รับผลกระทบจากความบอบช้ำทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- บังคับห้ามการ FGM อย่างเคร่งครัด

5

การแต่งงานและความสัมพันธ์ในครอบครัว

ข้อกังวล

- กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกบางประเด็นขัดแย้งกับบทบัญญัติของ CEDAW
- สตรีมุสลิมเผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิในการหย่า ขณะที่ผู้ชายยังคงมีสิทธิหย่าโดยฝ่ายเดียว
- ข้อยกเว้นต่ออายุขั้นต่ำในการสมรส รายงานการแต่งงานในเด็กและการมีภรรยาหลายคน
- การสมรสทางศาสนาที่ไม่ได้จดทะเบียนอย่างเป็นทางการทำให้ขาดการคุ้มครองที่เท่าเทียมตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

- ปรับให้ระบบยุติธรรมทางศาสนาและจารีตประเพณีสอดคล้องกับอนุสัญญา CEDAW
- ยุติการหย่าโดยฝ่ายเดียวผ่านการกล่าวตะละกิสามครั้ง (Triple Talaq) และให้การสนับสนุนทางกฎหมายแก่สตรีมุสลิมที่ต้องการหย่า
- แก้ไขกฎหมายเพื่อขจัดการแต่งงานในเด็ก การแต่งงานโดยบังคับ และการมีภรรยาหลายคน
- กำหนดให้มีการจดทะเบียนสมรสทางแพ่งก่อนการประกอบพิธีสมรสทางศาสนา

**ข้อเสนอแนะเหล่านี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกลไกอื่น
ภายใต้องค์กรสหประชาชาติที่มีต่อประเทศไทย**

คณะทำงานว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและเด็กหญิง
(UN Working Group on Discrimination against Women and Girls)

กลไกภายใต้คณะมนตรี
สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ
อิสระจำนวน 5 คน

เยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการระหว่าง
วันที่ 2 - 13 ธันวาคม พ.ศ. 2567 และได้
ออกรายงานในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568
เพื่อประเมินสถานการณ์สิทธิสตรีของไทย

**ข้อกังวลที่สอดคล้องกับของคณะกรรมการ CEDAW เกี่ยวกับสถานการณ์ของสตรีและเด็ก
หญิงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น**

- ✦ ความบอบช้ำทางจิตใจอย่างรุนแรง และบริการ
สนับสนุนทางด้านจิตใจที่ไม่เพียงพอ
- ✦ การจับกุมโดยพลการ การซักถาม การเย็บโดยไม่มี
บอกกล่าวล่วงหน้า และการบังคับเก็บตัวอย่าง
ดีเอ็นเอ
- ✦ การมีส่วนร่วมของสตรีในกระบวนการเจรจา
สันติภาพในระดับต่ำ
- ✦ ความยากจนและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ
- ✦ การแต่งงานในเด็กและบรรทัดฐานความสัมพันธ์ใน
ครอบครัวที่ส่งผลเป็นการเลือกปฏิบัติ

ความรุนแรงบนฐานของเพศภาวะและความรุนแรงในครอบครัว

คณะทำงานยังได้แสดงความห่วงกังวลเกี่ยวกับความรุนแรงบนฐานของเพศภาวะและ
ความรุนแรงในครอบครัวในบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการเฉพาะ ดังนี้

ข้อกังวล

- ความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงบนฐาน
ของเพศภาวะถูกปกปิดไว้
- ความลังเลในการรายงานเหตุความรุนแรง
เนื่องจากกระบวนการพิจารณาคดีมีแต่ผู้ตัดสิน
- ที่เป็นผู้ชาย (เช่น ละเมิดสิทธิสตรีและคณะ
กรรมการอิสลามประจำจังหวัด)
- ผู้กระทำความรุนแรงมักไม่ต้องรับโทษหรือเผชิญ
กับผลทางกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

- จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศักยภาพและให้คำปรึกษา
แก่สตรีในทุกจังหวัด
- เพิ่มการมีส่วนร่วมของสตรีในองค์กรที่มี
บทบาทด้านการตัดสินใจ รวมถึงคณะ
กรรมการอิสลาม
- จัดการอบรมเรื่องความละเอียดอ่อนทางเพศ
ภาวะให้แก่ผู้นำศาสนา
- จัดให้มีการพูดคุยกับผู้นำศาสนาเพื่อ
เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติที่มีผลเป็นการเลือก
ปฏิบัติทางเพศ